

A kommunista párt nem tudott Szegeden megalakulni.

— A szociáldemokrata párt helyi vezetősége a bolsevikizmus ellen. —

Január 1-én délelőtt a szociáldemokrata párt összehívott gyűlést tartott a Tiszaszálló nagytermében, amelynek tárgya a Szegedre átültetni szándékolt bolsevizmussal szemben követendő eljárás megbeszélése volt. A gyűlésen elhangzott beszédek csaknem kivétel nélkül a párt megbontása és a bolsevizmusban rejlő veszélyek ellen hangzóttak el. A párt budapesti kiküldöttje arra mutatott rá, hogy a föld teljes kommunizálása abszurdum, mert a kisbirtokosok és a kisgazdák ennek féggveresen is ellenszöguálnének. Rámutatott továbbá arra, hogy bolsevizmus esetén a bennünket környező kapitalista államok gyáraink részére nem adnának nyersanyagot, ami a *gyáripár teljes megszűnését* jelentené; hivatkozott még arra, hogy nem a fiatal magyar szociáldemokráciáé a kötelesség a teljes kommunizmus azonnal való megvalósítás tekintetében, hanem az angol, francia és német szocializmusé, amelyek a többi fiatal szocialista államoknak öreg mesterei. Ne akarjunk mi olyat, amit az angol, francia és német szocialisták se tudnak megcsinálni; ne akarjunk mi pápábbak lenni a pápánál, mert öngyilkosságot követünk el. Szavait dörgő taps és éljenzés követte.

Herczeg István védelmébe vette a bolsevizmust, hivatkozott az orosz példára, ahol a bolsevizmust már bevezették és azt állította, hogy a proletár forradalom és a proletár diktatúra és az azonnali bolsevizálás esetleg vér nélkül is keresztül vihető volna. Végül a bolsevizmus védelmében szemrehányást tett a szociáldemokrata pártnak, hogy nem védi meg az egyéni szabadságot, mert az éjjel is a rendőrök elfogtak és becsuktak egy katonát azért, mert bolsevik röpiratokat osztogatott. Szavaira, dr. Szalay László válaszolt. Azon kezdte, hogy ő három évet töltött Oroszországban és szeme előtt születt meg és indult el utjára a bolsevizmus. Nem rég jött haza Oroszországból s minő volt akkor két évi működés után a bolsevik állapot? A gyárak gépei összetörve; városok leégve és kirabolva; a földek bevetetlen; a falvak határa havonta cserél gazdát, mert a föld miatt egyik falu a másikkal hadban áll. S amit a bolsevikiek elkomunizáltak az egyesektől, az ingó és az ingatlan vagyon nem lett az államé, nem lett a kommuné, hanem maradt a rabló bolsevikieké, akik ma is rablott ékszerekkel s más rablott értékekkel fizetnek. Egyenesen nem áll hát Herczegnek az az állítása, hogy a bolsevizmus csaknem három évi gyilkolás, rablás és gyújtogatás után csak a legminimálisabb eredményt is el tudta volna érni. Még szórványosan se áll. Eppen úgy nem áll az az állítás sem, hogy a bolsevizmust vér nélkül meg lehet valósítani. Mert minden tisztességesen és józanul gondolkozó ember nagyon jól tudja, hogy a kisbirtokos és a kisgazda vére hullásával is megvédené azt az 50—100—150 hold földet, mellyel egyé van forrva. „Amit ön a békés bolsevikizmusról mondott, azt ön maga se hiszi, a hallgatóság se hiszi, én se hiszem”, — így végezte szavait.

A dr. Szalay László után jelentkező szónok ugyancsak Herczeg szavaira reflektált. Ez egy marcona katona volt és dörgő hangon adta elő, hogy azt a katonát, akit Herczeg védelmébe vett, nem azért fogták el a rendőrök, mert bolsevik propagandát csinált, hanem a valóság az, hogy az a katona a repülő raktárból gummit lopott és eladta s mikor erre rájöttek, elbujdosott. Mint tolvaj katonaszökevény került hurokra, s mellékes az, hogy mint bolsevik elveket valló, bujdosásában bolsevik propagandát csinált.

Hatalmas beszédet tartott Wallisch Kálmán, aki minden munkából oroszláncrészt szakít magának, aztán Stéli József, aki mindig okosan beszél. És nagyon sokan tartottak tartalmasnál-tartalmasabb beszédeket, melyek mind abban esmesosodtak ki, hogy az első virágjában álló, közel 20.000 tagot számláló

hatalmas egységes szociáldemokrata pártot megbontani, a bolsevizmusnak többé már nem is gyanus szándéku és kimeneteli utjára lökni nem szabad.

Mikor fölítették a kérdést, hogy ki vallja magát bolseviknek, az ezernyi tömegből mind össze 5-en akadtak bolsevikiek.

A gyűlés aztán határozati javaslatot fogadott el, hogy a párt egységét megbontani nem engedi és aki bolseviknek vallja magát, azt a pártból *kizárja*. Továbbá fölbivja a központi pártvezetőséget a szociáldemokrata elvek és követelések radikálisabb képviselőit.

Délután 4 órakor vette kezdetét a bolsevista gyűlés azzal a programmal, hogy egyben megalakuljon a bolsevik párt. A bolsevisták első szónoka Somló Dezső szegedi bolsevista volt. Beszédét azzal kezdte, hogy a szociáldemokrata párt összeadta magát a polgári pártokkal, elvesztette célját, hivatottságát. Nem akarja felosztani az összes földeket — szóval támadta a szociáldemokrácia létjogosultságát.

Beszéde közben a pódiumra lépett dr. Szalay László s bejelentette a gyűlés 4 bolsevik vezetőjének, hogy Somló beszéde után az elhangzottakra válaszolni fog. A gyűlés vezetői erre kijelentették, hogy nem adják meg neki a szót. Dr. Szalay hivatkozott a gyűlés nyilvánosságára, a szólásszabadságra s kijelentette, hogy a szótól semmi szín alatt nem áll el. Minő párt akar itt alakulni, ha a vitát nem merik fölvenni velem? — kérdezte. És ha nem bíznak magukban, hogy mernek pártot alakítani? Mikor a tárgyalás eredményre nem vezetett, dr. Szalay elkiáltotta magát: Tisztelt jelenlévők! „Ezek az emberek, akit itt gyűlést tartanak, nem merik megállani az ellenvéleményen levők kritikáját; nem adják meg nekünk, szociáldemokratáknak a szót!” Erre rettenetes kavarodás támadt. Az emelvényt mindenfelől előzönlöttek s minden hang zavarba fulladt.

Végre Wallisch, Nemes és Stéli emberfeletti munkájának sikerült helyreállítani a esőndet s megindult a szociáldemokrata párt részéről is szóhoz jutott szónokok vitája. Minden jelentkező megkapta a szót, csak Szél Julianna részére nem sikerült esend tereinteni. Ő ellene támadó heves modora és elvtagadása miatt igen nagy volt az elkeseredés. Kétségbeesetten vergődött, sértegetett mindenkit maga körül, s szóhoz jutni ugyan nem tudott, de egy hasonlóan ideges nő tetteleg inzultálta. Erre aztán megnyugodott.

Somló és Rákosi bolsevik szónokok után, akik közül az utóbbi azt fejtegette, hogy ő mint volt katona azt ajánlja az összes volt katonáknak, mint akik a puskához, dinamit-hoz, ekrazit-hoz s a robbantás minden neméhez értenek, robbantsák szét ezt a rüeszkös társadalmat. A szociáldemokrata párt szónoka ezzel szemben azt fejtegette, hogy a bolsevisták nem kellene a szociáldemokratáknak, ha tehát hiveket akarnak, menjenek a vidékre, a falura, ahol a paraszt szervezve még nincs. Mondják meg a kisbirtokos parasztnak, hogy kommunizálni akarják a földjét, majd fölrobbantják azok őket úgy, hogy a lábuk se éri a földet.

Stéli kifejtette, hogy egy olyan társaságnak, melyben nincs garancia, s melynek nincs múltja, nincsen jövője sem a sokat és régóta küzdő és szép eredményekre visszatekintő szociáldemokrata párttal szemben.

Állandóan felhangzott a kiáltás: „Nem akarunk több vért, le velük; meg vannak a kapitalistáktól vesztegetve!”

Végre este 7 órakor véget ért a gyűlés s a szociáldemokraták távoztak. Csak a bolsevikiek maradtak ott s számlálták a budapesti szónokkal s a Szél Juliannával együtt 23 főt. A bolsevikiek szétszéledtek anélkül, hogy megalakultak volna. Dr. Sz.

A Tiszaszálló terméből a szocialisták

Wallisch Kálmán és Szabó János vezetése mellett a városháza elé mentek, ahol a párt nagyszámú összegyűlt tagjai népgyűlést tartottak. Wallisch Kálmán a városi főpénztár ablakából beszédet intézett a népgyűlés tagjaihoz, elítélő szavakkal illéte a rendbontókat, akik a párt egységessége ellen törnek és akik vetés nélkül most aratni szeretnének. Kijelentette, hogy a vezetőség határozata szerint a kommunisták nem lehetnek a szociáldemokrata párt tagjai. *Olejnnyik József* szintén a párt egység megóvása mellett beszélt és hangoztatta a párt egyik tantételét: szeresd felebarátodat, mint te magadat. Hangoztatta, hogy a forradalmi kormány két hónap alatt több szociális intézkedést csinált, mint a magyar kormányzat előző évszázadokon keresztül. *Abrahám Mátyás* arra kérte a párt tagjait, hogy ne üljenek fel az izgató apostoloknak, hanem tartsanak össze, hogy a kívánatos célt békés úton elérhessék. A beszédek megnyugtató hatást gyakoroltak a hallgatóságra, amelynek magatartásából arra lehet következtetni, hogy a párt egysége Szegeden meg nem bontható.

A kommunista párt Szegeden tovább szervezkedik.)

A szerdai gyűlés után érdekesnek tartottuk kérdést intézni Rákosi Mátyáshoz, a kommunista párt vezetőségének tagjához, különösen azért, hogy megtudjuk, folytatja-e a történetek után is a szegedi szervezkedését a kommunista párt, Rákosi a következőket mondta:

— Az, ami tegnap a kommunisták gyűlésén történt, csak megerősítheti minden dolgozó agyában azt, hogy csak a kommunista párt képviseli tisztán, megalkuvás és engedmények nélkül a proletáriátus ügyét. Mikor a szociáldemokrata párt még ifjú volt és forradalmi, akkor a burzsoázia volt az, mely érvek helyett gyűlések megzavarásával, a nagyobb torokkal, „idegen”, „felelőtlen” izgatók emlegetésével válaszolt. A burzsoázia volt az, amely a társadalom békéjének megbontására való hivatkozással a fekete listára tette, rendőrcsizma alá juttatta s kiűldözte állásából azokat, akik fölismerték a proletáriátus érdekeit s érte sikra szálltak. A szociáldemokrata párt közben megöregedett, kormányra jutott, a célhoz vezető utak közül kiválasztotta a leghosszszabbat, leglassubbát, a legkényehesebbet s a forradalmi hagyományok sutba vágásával a revolúció helyett az evolúció, az úgynevezett „békés” fejlődés útjára lépett. S mikor a fiatal, külföldet járt, széles látókörű proletárok nagy tömegei, megértvén az idő forradalmi utmutatását, a közös cél elérésére erősebb, gyorsabb, az erőviszonyoknak s a nemzetközi helyzetnek jobban megfelelő eszközök igénybevételét követelik, akkor a „világot megváltó”, „forradalmi” szociáldemokrácia előszedi fegyvertárából azokat a rozsdás, élelten fegyvereket, amiket egyszer a burzsoázia forgatott. Most a kommunisták a „felelőtlen személyek” — ők az „idegen izgatók”, ők azok, akik „vért és forradalmat prédikálnak”, ők azok, akik a párt egységét meg akarják bontani. S a változott viszonyoknak megfelelően ma a szociáldemokrata párt az, amely a burzsoázia helyett harcot a kommunista ideálok ellen. A szociálreformerekké szelidült szociáldemokraták azok, akik megzavarják a kommunisták gyűléseit, ők azok, akik rögtönösen leszerel-
tetik s minden krajeár nélkül az utcára dobják azokat a katonákat, akik kommunistáknak vallják magukat s a párt egység törhetetlen védői egyéb érvek híján kizárnak a szakszervezetekből mindenkit, aki kommunista.

Mi azonban törhetetlenül, megalkuvás nélkül, se polgári, se szocialista terrortól nem félve, ifjú, forradalmi lelkesedéssel visszük előre a proletáriátus ügyét mindenütt, Szegeden is. A kommunisták szegedi pártszervezete éppen a tegnapi gyűlés hatása alatt *fokozottabb mértékben fog küzdeni* s e küzdelemben számít minden igazán öntudatos, igazán forradalmi szegedi proletár közreműködésére.